

Verantwoordingsinformatie, behorend bij het
kwalificatiedossier mbo:

Ruimtelijke vormgeving

Kwalificaties

- » **Medewerker productpresentatie**
- » **Ruimtelijk vormgever**

Geldig vanaf

01-08-2015

Penvoerder: Sectorkamer ICT en creatieve industrie
Gevalideerd door: Sectorkamer ICT en creatieve industrie
Op: 10-11-2015

Inhoudsopgave

Het kwalificatiedossier kan een verwijzing bevatten naar de volgende (verantwoordings-)informatie. Dit is geen onderdeel van de kwalificatie-eisen.

<u>Verantwoordingsinformatie</u>	4
<u>1. Beroepscompetentieprofielen (bcp)</u>	4
<u>2. Examenprofielen</u>	4
<u>3. Arbeidsmarktinformatie</u>	4
<u>4. Trends en ontwikkelingen</u>	4
<u>5. Beroepsvereisten</u>	5
<u>6. Bijzondere vereisten</u>	5
<u>7. Beroepsspecifieke moderne vreemde talen</u>	5
<u>8. Ontwikkelmogelijkheden van de beroepsbeoefenaar in het onderwijs</u>	6
<u>9. Onderhoudsagenda</u>	6
<u>10. Wijzigingen ten opzichte van de voorgaande versie</u>	6
<u>11. Betrokkenen</u>	7
<u>12. Verblijfsduur 4 jarig</u>	7
<u>13. Aanvullende informatie</u>	7
<u>14. Certificaten</u>	7

Verantwoordingsinformatie

1. Beroepscompetentieprofielen (bcp)

Het kwalificatiedossier Ruimtelijke vormgeving is gebaseerd op de volgende beroepscompetentieprofielen:

- [BCP Signmaker](#)
- [BCP Standontwerper](#)
- [BCP Visual merchandising, december 2010](#)

2. Examenprofielen

<http://kwalificaties.s-bb.nl/Handlers/CohortOutputLibrary.ashx?linkcode=11>

3. Arbeidsmarktinformatie

Voor actuele informatie over arbeidsmarkt en beroepspraktijkvorming zie de website doelmatigheidsinformatie van SBB: doelmatigheid-test.s-bb.nl.

Een groot deel van de leerlingen die een diploma behalen tot Ruimtelijk vormgever (voorheen Vormgever ruimtelijke presentatie en communicatie) stroomt door naar het hbo (44%) en stroomt dus niet meteen door naar de arbeidsmarkt. Het aantal winkels en het winkeloppervlak daalt en het budget voor productpresentatie en winkelinrichting neemt op korte termijn af. Dit leidt tot een slechter arbeidsmarktperspectief van leerlingen Medewerker productpresentatie en Ruimtelijk vormgever. Wanneer de economie weer aantrekt zal dit ook een positief effect hebben op de vraag naar gediplomeerden in de sector. (Bron: Savantis, Rapportage Arbeidsmarkt- en onderwijsinformatie Savantis Sector Reclame, Presentatie en Communicatie 2013)

4. Trends en ontwikkelingen

Wetgeving en regelgeving

Binnen de sector zijn brandveiligheid, kwaliteitszorg, Arbo en milieu (KAM-zorg) van groot belang. Voor de ruimtelijk vormgever betekent dit dat hij in het ontwerp niet alleen rekening moet houden met de communicatieve eigenschappen van materialen maar ook met o.a. het gewicht, de brandveiligheid en de mogelijkheden van het hergebruik van deze materialen. Ook zal hij onder andere de plaatsing en breedte van de looproutes moeten toetsen aan brandveiligheid. Op beurslocaties is het afvoeren van bouwafval kostbaar en bouwafval dient ook gescheiden te worden in specifieke containers op straffe van forse boetes. De ruimtelijk vormgever zal er daarom bij het ontwerp ook rekening mee moeten houden dat bouwafval zoveel mogelijk wordt voorkomen en dat het scheiden van materialen makkelijker gaat.

Ontwikkelingen in de beroepsuitoefening

Marktontwikkelingen

Binnen de instore branche is nog steeds sprake van verschillend gebruik van vaktermen en beroepsnamen. Dit leidt vaak tot verwarring en derhalve onduidelijke communicatie aan zowel bureau- en klantzijde als tussen bureau en klant. De behoefte aan eenduidigheid over vaktermen neemt de laatste tijd toe. Voor de ruimtelijk vormgever en de medewerker productpresentatie is het belangrijk dat er eenduidige vaktermen worden gehanteerd om te borgen dat hetzelfde wordt bedoeld, opdat de creatieve invulling en uitwerking goed aan kunnen sluiten op de briefing.

Een andere ontwikkeling is de toename van het gebruik van digitale media, waaronder 'narrowcasting' (uitzenden van communicatie boodschappen op TV schermen) op de winkel- en standvloer en interactieve toepassingen (onder andere sms). De grenzen tussen de vakgebieden standbouw, instore, 2D en AV vervagen hierdoor. Het gebruik van digitale media kan ten koste gaan van het budget voor display en decoratie.

Een andere ontwikkeling in de detailhandel is dat de concurrentie toeneemt, onder andere door een toename van de verkoop van artikelen via internet. De wijze waarop winkels zich onderscheiden wordt steeds belangrijker.

Doordat de op- en afbouw tijden op de beurslocaties steeds korter worden, wordt de 'bouwbaarheid' van een ontwerp steeds belangrijker. De ruimtelijk vormgever zal daarom in het ontwerp rekening moeten houden met de werkvolgorde ('kritische-pad-planning') en de tijd die nodig is per bouwfase. Hij is er dus medeverantwoordelijk voor dat sneller en efficiënter kan worden gebouwd.

Een andere ontwikkeling is dat consumenten winkels niet meer louter op prijs afrekenen, maar ook op zaken als imago, locatie, personeel en beleving. Dit blijkt uit de resultaten van het onderzoek Trends in Retail. Voor dit onderzoek zijn zowel consumenten als winkeliers ondervraagd. Ruim 70% van de ondervraagde consumenten geeft aan dat factoren als gemak, lifestyle, plezier en beleving bepalend zijn voor het koopgedrag.

In de Beurzen en Tentoonstellingen (B&T) branche stellen exposanten steeds vaker het rendement op de investeringen in beursdeelnames ter discussie, omdat de communicatiebudgetten onder druk staan. De trend is dat nu een duidelijker/hoger rendement wordt gevraagd van een beursdeelname. Een gevolg daarvan is dat Design in deze branche niet meer (vanzelfsprekend) leidend is, dit in tegenstelling tot vroeger. Er is sprake van een verschuiving van design naar communicatie en ambiance.

Communicatie is, mits goed toegepast, een uitstekend middel om dat rendement op te schroeven en zou dus een geïntegreerd onderdeel moeten zijn bij de ontwikkeling van beursstands. B&T wordt daarmee ook een volwaardig element in de bekende communicatiemiddelenmix.

Een andere trend is dat traditionele houtbouw minder wordt toegepast terwijl systeembouw en signing meer toeneemt, omdat over het algemeen de kosten hiervan lager zijn. Het werk voor de standontwerpers wordt daarmee steeds breder. Verder wordt er in de standbouw steeds meer gebruik gemaakt van milieuvriendelijke materialen (bijvoorbeeld verf en lak op waterbasis, hout met het FSC keurmerk en LED-verlichting).

Technologische ontwikkelingen

Evenals in andere branches vindt vernieuwing van hard- en software ook in deze branche nog steeds in hoog tempo plaats. De ruimtelijk vormgever en in mindere mate de medewerker productpresentatie dienen op de hoogte zijn van nieuwe hard- en software en er mee te kunnen werken.

Bedrijfsorganisatorische ontwikkelingen

Voor de stand- en decorbouw geldt dat deze branche sinds enkele jaren binnen de RPC sector een CAO heeft, hetgeen zal leiden tot verdere professionalisering van de branche, een verdere uitwerking van het opleidingsbeleid en het uitvoeren van diverse activiteiten op het gebied van de beroepsopleidingen.

Bij grote winkelformules is sprake van twee tegengestelde ontwikkelingen: men neemt gespecialiseerde ruimtelijk vormgevers in dienst die geheel geen verkoopwerkzaamheden hebben of men wil verkoopmedewerkers die daarnaast werkzaamheden op het gebied van visual merchandising uitvoeren. Bij etalagebureaus is echter in toenemende mate sprake van een splitsing tussen verschillende disciplines op het gebied van ruimtelijke presentatie.

Internationale ontwikkelingen

Door globalisering en het openstellen van de grenzen binnen Europa komen er binnen de standbouwbranche steeds meer samenwerkingsverbanden op Europees en globaal niveau. Eén van de redenen hiervoor is om met dezelfde richtlijnen te kunnen werken. In bepaalde gevallen worden standontwerpen in het buitenland gerealiseerd. Dit stelt specifieke eisen aan de vormgever op het gebied van format en communicatie in een moderne vreemde taal. Veel standbouwbedrijven zijn zich ook meer op internationale klanten gaan richten. Nieuwe lidstaten van de Europese gemeenschap zijn nu makkelijker toegankelijk. Voor grote winkelketens houdt de globalisering in dat zij presentaties willen die zowel nationaal als internationaal herkenbaar zijn. Dit betekent dat vanuit marketingstrategieën concepten uitgedacht worden die 'regionaal' vertaald worden. Verder worden activiteiten ook wel in het buitenland uitgevoerd. Met de uitbreiding van de EU zullen ketens eerder geneigd zijn om internationaal één en hetzelfde imago uit te stralen.

Bovengenoemde markt-, technologische, bedrijfsorganisatorische en internationale ontwikkelingen betekenen dat de ruimtelijk vormgever en de medewerker productpresentatie hiermee geconfronteerd zullen worden, zich hierop moeten instellen en in staat moeten zijn zich te blijven ontwikkelen.

5. Beroepsvereisten

N.v.t.

6. Bijzondere vereisten

Medewerker productpresentatie

Nee

Ruimtelijk vormgever

Nee

7. Beroepsspecifieke moderne vreemde talen

Het beroepsgerichte Engels voor de medewerker productpresentatie betreft het voeren van eenvoudige gesprekken en van eenvoudige schriftelijke communicatie met buitenlandse klanten in het Engels en het lezen van relevante informatie in het Engels. Deze vaardigheden zijn uitgewerkt binnen de kerntaak Realiseert de uitvoering van het ontwerp. De niveaus in de tabel zijn indicatief en hebben alleen betrekking op bovengenoemde vaardigheden en niet op de volle breedte van het niveau.

Voor de ruimtelijk vormgever is geen beroepsgericht Engels opgenomen, omdat Engels reeds onderdeel uitmaakt van de generieke eisen die op een hoger niveau zijn geformuleerd. Het is wel aan te bevelen om het generieke Engels waar mogelijk met beroepsgerichte voorbeelden in te vullen.

Medewerker productpresentatie

Engels					
	Luisteren	Lezen	Gesprekken voeren	Spreeken	Schrijven
C2					
C1					
B2					
B1					
A2		x	x		
A1		x	x		x

8. Ontwikkelmogelijkheden van de beroepsbeoefenaar in het onderwijs

De ruimtelijk vormgever (niveau 4) kan in zijn loopbaan doorgroeien naar een meer leidinggevende functie als projectleider. Een andere mogelijkheid is door te stromen naar een verwante HBO-opleiding, bijvoorbeeld de Academie voor Beeldende Kunsten, Industrieel ontwerpen, Theatervormgeving, de opleiding Docent Beeldende Kunst en Vorming en de HBO Communicatieopleidingen.

De medewerker productpresentatie (niveau 2) kan in zijn loopbaan doorgroeien naar eerste medewerker ruimtelijke vormgeving. Daarnaast is doorstroom naar de opleiding Ruimtelijk vormgever op niveau 4 mogelijk.

9. Onderhoudsagenda

Onderwerp	Actie	Wie	Wanneer
Uitvoerbaarheid kwalificatiedossier in onderwijs en examinering	Evaluatie van de uitvoerbaarheid in onderwijs en leerbedrijf	Afdeling Onderzoek, Onderwijsproducten en -diensten Savantis i.s.m. Exameninstelling Savantis	2017
Onderzoek actualisatie kwalificatiedossier	Evaluatie beroepscompetentieprofielen	Afdeling Onderzoek, Onderwijsproducten en -diensten Savantis	Standaard iedere 4-5 jaar. Verder tussentijds indien daar aanleiding toe bestaat.

n.v.t.

10. Wijzigingen ten opzichte van de voorgaande versie

Categorie	Kruis aan welke categorie van toepassing is :	Omschrijving
Categorie 1: Nieuw dossier		Dit dossier zat voorheen niet in de kwalificatiestructuur. Nadere toelichting is niet nodig.
Categorie 2: Nieuwe elementen	x	Dit betreft sterk gewijzigde dossiers waarop de Toetsingskamer een ingangstoets heeft uitgevoerd. Er is sprake van nieuwe of samengevoegde kwalificaties, certificeerbare eenheden, bcp's, etc. Bij de toelichting hieronder bevindt zich een samenvatting van de wijzigingen in dit dossier.
Categorie 3: Wijzigingen		Er zijn zaken gewijzigd in een bestaand dossier. Bijvoorbeeld inhoudelijke wijzigingen in de kerntaakbeschrijving of de werkprocessen. Ook kleinere wijzigingen, zoals het toevoegen van matrices voor rekenen/wiskunde, het herstellen van spelfouten, herformuleringen die geen betekenisverschillen inhouden en beperkte tekstuele wijzigingen vallen hieronder. Bij de toelichting hieronder bevindt zich een samenvatting van de wijzigingen in dit dossier.

Categorie 4: Ongewijzigd		Dossier is volledig ongewijzigd. Nadere toelichting is niet nodig.
-----------------------------	--	--

Het kwalificatiedossier is omgezet naar het nieuwe format. Een belangrijke wijziging hierbij is het creëren van een gemeenschappelijke basis voor de kwalificaties uit dit dossier. Daarnaast zijn de drie uitstromen op niveau 4 (Stand-, winkel- en decorvormgever, Vormgever productpresentatie en Winkelpubliciteitvormgever) op basis van ontwikkelingen in de branche samengevoegd tot één profiel, namelijk Ruimtelijk vormgever. Bij de omzetting naar het nieuwe format is verder kritisch gekeken naar de omschrijvingen.

11. Betrokkenen

Het kwalificatiedossier Ruimtelijke vormgeving is ontwikkeld in samenwerking met een werkgroep, bestaande uit vertegenwoordigers vanuit het onderwijs (Cibap, De Rooi Pannen, Nimeto, ROC van Twente en Sint Lucas) en vertegenwoordigers vanuit het bedrijfsleven (brancheorganisaties POPAI en VanFormaat BV).

Op 28 januari 2014 heeft de gebruikerstest RPC (Reclame, Presentatie en Communicatie) plaatsgevonden. De aanwezige scholen waren van mening dat het kwalificatiedossier Ruimtelijke vormgeving uitvoerbaar en toetsbaar is. Het bedrijfsleven in de Paritaire Commissie heeft aangegeven dat zij deelname aan de gebruikerstest niet nodig achtten, omdat hun achterban (in een werkgroep) voldoende betrokken is geweest bij de ontwikkeling van het dossier.

Het kwalificatiedossier is tevens voorgelegd aan de Paritaire Commissie Reclame, Presentatie en Communicatie van Savantis. De Paritaire Commissie bestaat uit een vertegenwoordiging van werkgevers, werknemers en scholenveld. Op 11 februari 2014 heeft de Paritaire Commissie het dossier goedgekeurd.

Uiteindelijk heeft het Bestuur van Savantis op 25 maart 2014 haar goedkeuring gegeven voor dit kwalificatiedossier.

12. Verblijfsduur 4 jarig

De opleiding Ruimtelijke vormgever (niveau 4) blijft op grond van onder meer de huidige verblijfsduur van leerlingen in de opleiding en de breedte van de opleiding een vierjarige opleiding.

13. Aanvullende informatie

Wordt eventueel later ingevuld.

14. Certificaten

N.v.t.